III.

Evaluace postupu orgánů veřejné správy při řešení eskalace napětí ve Šluknovském výběžku v období od června do listopadu roku 2011

Praha, 30.5.2012

Zpracovatel: Agentura pro sociální začleňování
Předkladatel: zmocněnkyně vlády pro lidská práva

Obsah:

Seznam použitých zkratek ... 3
Úvod ... 4
Obecná zjištění ... 5
Problémové okruhy ... 6
Zaměstnanost ... 6
Popis situace ... 6
Provedená opatření ... 6
Doporučení ... 8
Sociální oblast ... 8
Popis situace ... 8
Provedená opatření ... 9
Doporučení ... 10
Bydlení ... 11
Popis situace ... 11
Provedená opatření ... 11
Doporučení ... 13
Vzdělávání ... 13
Popis situace ... 13
Provedená opatření ... 14
Doporučení ... 14
Bezpečnost ... 15
Popis situace ... 15
Provedená opatření ... 17
Doporučení ... 18

Seznam použitých zkratek

Agentura – Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách
CPIV – Centrum podpory inkluzivního vzdělávání
CSI - Centrum sociální integrace (dům služeb)
DSSS – Dělnická strana sociální spravedlnosti
ESF – Evropské strukturální fondy
HN- hmotná nouze
IOP - Integrovaný operační program
IPO – individuální projekt obce (v rámci OP LZZ)
IPRM – integrovaný plán rozvoje města
KŘP – krajské ředitelství Policie
MAS - Místní akční skupina
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj
MP – městská policie
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp – Ministerstvo spravedlnosti
MŠ – mateřská škola
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZd – Ministerstvo zdravotnictví
NAPIV – Národní akční plán inkluzivního vzdělávání
NAPSI – Národní akční plán sociálního začleňování
NNO – nestátní neziskové organizace
NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OBP – odbor bezpečnostních politik
OEZ – Odbor evropských záležitostí
OP LZZ – operační program lidské zdroje a zaměstnanost
OP VK – operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost
OPP – obecně prospěšné práce
OSPOD - Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR – Policie České republiky
PEX – pravicový extremista
SAS – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
SFRB - Státní fond rozvoje bydlení
SSP – státní sociální podpora
SŠ – střední škola
SVL – sociálně vyloučená lokalita
TSP – terénní sociální práce
ÚOOZ - Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
UoZ – uchazeč o zaměstnání
ÚP – úřad práce
ÚV – Úřad vlády České republiky
VPP – veřejně prospěšné práce
VS – veřejná služba

Úvod

Eskalace napětí na Šluknovsku, k níž došlo v období od června do listopadu loňského roku, si vynutila mimořádnou pozornost členů vlády a předložení této zprávy. Její součástí je stručný popis situace v jednotlivých problémových oblastech, popis opatření, které podnikly jednotlivé rezorty, kraj a obce a návrh doporučení dalších kroků.

Žádost o schválení návrhu provedení evaluace postupu orgánů veřejné správy při řešení eskalace napětí ve Šluknovském výběžku předložila zmocněnkyně vlády pro lidská práva předsedovi vlády 12. 12. 2011 a předseda vlády tento návrh schválil 15. 12. 2011. Jednotlivé rezorty byly vyzvány dopisem zmocněnkyně k dodání podkladů 22. 12. 2011. Z důvodu rozšíření počtu oslovených rezortů, oslovení hejtmanky Ústeckého kraje, k nimž došlo 28. 12. 2011 a dále z důvodu nedodání podkladů od některých rezortů, či dodání neúplných či nesrozumitelných podkladů, požádala 14.2. 2012 a 26.3:2012 zmocněnkyně vlády pro lidská práva o schválení pozdějšího termínu předložení materiálu vládě. Předseda vlády obě žádosti schválil.

Na výzvu odpovědělo 5 rezortů. MV poskytlo podklady 1. 2. 2012 (18 stran), MPSV 26. 1. 2012 (11 stran), MMR 18. 1. 2012 (4 strany), MZe 23. 1. 2012 (1 stranu) a MŠMT až dodatečně během připomínkového řízení 14. 5. 2012 (2 strany). Z těchto odpovědí a také z odpovědi Ústeckého kraje (5 stran) z 26. 1. 2012 byl proveden výtah, který byl doplněn o informace vycházející z následujících dokumentů:
Analýza migračních trendů na Šluknovsku, (Varnsdorf, Rumburk, Jiříkov, Krásná Lípa a Šluknov) – zpracováno pro Agenturu 2012[1]
Studie dostupnosti krizového a nájemního bydlení pro nízkopříjmové skupiny obyvatel v obcích Šluknov, Rumburk, Varnsdorf a Krásná Lípa[2] - zpracováno pro Agenturu 2011
Strategický plán lokality Šluknovsko 2010, (Agentura)[3]
Evaluace v lokálních partnerstvích období 2008 – 2010 (zpracováno pro Agenturu pro sociální začleňování, 2011)[4]
Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách - Zpráva o činnosti v roce 2010[5]
Využity byly dále informace získané lokální konzultantkou a experty Agentury.

[1] http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-sluknovsko/analyza-migracnich-trendu-na-sluknovsku-kafkova-j-sokacova-l-szenassy-e-2012/download
[2] http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-sluknovsko/studie-dostupnosti-kriz-a-naj-bydleni-v-obcich-sluknovska-novak-j-temelova-j-urrlab-2011/download
[3] http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-sluknovsko/strategicky-plan-lokality-sluknovsko-asz-2010/download
[4] http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture/evaluace-v-lokalnich-partnerstvich-2008-2010-shrnuti-za-lokality-sociofactor-s-r-o-2011/download
[5] http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture/agentura-pro-socialni-zaclenovani-v-romskych-lokalitach-zprava-o-cinnosti-v-roce-2010/download

Obecná zjištění

I přes mimořádnou pozornost, kterou vývoji na Šluknovsku věnovala vláda a některé rezorty, jsou realizovaná i navrhovaná opatření pouze dílčí a nedostatečné povahy. Postup orgánů státní správy v reakci na eskalaci napětí se vyznačoval malou koordinovaností, nedostatečnými mimořádnými kapacitami a nedostatečnou připraveností na řešení krizových situací.

Hlavní pozornost byla napřena do opatření směřujících k oblasti bezpečnosti. Nárůst bezpečnostních problémů (zvýšená drobná kriminalita, projevy etnické nenávisti) je však jen důsledkem celkového zhoršování socioekonomické situace v regionu a mimořádné nasazení sil PČR je z dlouhodobého hlediska neřeší.

Komplexní řešení strukturální chudoby, nezaměstnanosti a nedostupnosti vhodného bydlení pro osoby sociálně vyloučené, zejména pro Romy zatím realizovaná opatření nepřinášejí. To platí i v případě přijatých nebo plánovaných opatření, kterými na krizi reagovala MPSV v podobě navýšení VPP či podpory projektu MAS.

Dílčí opatření přijatá jednotlivými rezorty i obcemi (například zřízení pozice asistenta prevence kriminality, společné služebny MP a PČR, projekt rekonstrukce azylového domu v Rumburku, příprava projektů rekonstrukce NZDM v České Kamenici, rekonstrukce CSI v Krásné Lípě) zatím pouze naznačují možné cesty k nápravě a uklidnění situace.

Rozsáhlou aktivitu, a to včetně výjezdů do jednotlivých měst, produkovaly zejména rezorty práce a sociálních věcí a vnitra, a dále také zmocněnkyně vlády pro lidská práva, jež ze své pozice podporovala zejména koordinaci postupu veřejné správy na místě. Některé rezorty (např. MMR) pak ve sledovaném období na mimořádnou situaci na Šluknovsku nereagovaly vůbec. Zjištění obsažené v této zprávě vedou k závěru, že by bylo třeba jak pro řešení situace na Šluknovsku, tak případně v dalších místech, kde se může situace vyhrotit, aby jednotlivé rezorty připravily ve vzájemné koordinaci vlastní plány okamžité intervence, které by jim v rozhodném okamžiku umožnily přijít s konkrétní a koordinovanou nabídkou pomoci. Implementaci těchto opatření bude projednávat a koordinovat pracovní skupina pro řešení sociálních nepokojů, která bude zřízena zmocněnkyní pro lidská práva a bude svolávána v případě vzniku krizové situace. Pracovní skupina bude složena z náměstků ministerstev práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj, zdravotnictví, vnitra, průmyslu a obchodu a Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách. Jako hosté se jednání této pracovní skupiny budou moci účastnit hejtmané či hejtmanky krajů, jichž se bude kritická situace týkat.

Zpráva dále zjišťuje přetrvávající rozpor v hodnocení situace a nedostatečném sladění kompetencí mezi obecní samosprávou, krajem a státní správou. Projevuje se snížená ochota a připravenost jednotlivých měst a obcí rozpracovat a přijmout zásadní a důležitá opatření směřující k sociální integraci v jejích jednotlivých oblastech, a to i v situaci, kdy pro tyto aktivity existují dostupné zdroje (především z fondů EU určených na rozvoj sociálních služeb a podporou při zpracování od vládní Agentury pro sociální začleňování). Představitelé obcí a měst komunikují s vedením kraje, ale přes dílčí pokroky je nutné konstatovat spíše pasivní, či někde spíše negativní postoj představitelů měst a obcí ve vztahu k návrhům, které v těchto městech předkládá Agentura pro sociální začleňování. Zásadní vliv na schopnost měst přijímat a realizovat navržená opatření měla také politická nestabilita přesuny a kompetencí vedoucích přestavitelů měst. (Rumburk, Varnsdorf) Ve Varnsdorfu vznikla pracovní skupina,

která byla jmenována starostou a probírala návrhy na opatření zpracované Agenturou. Po vnitřních neshodách si město následně vyžádalo, aby návrhy byly projednány na schůzkách bez přítomnosti zástupců Agentury. Činnost pracovní skupiny byla následně zcela přerušena. Od té doby nebyla pracovní skupina oficiálně svolána a její složení nebylo potvrzeno radou ani zastupitelstvem města. Po přerušení pravidelných setkání ve Varnsdorfu proběhla 30. listopadu 2011 schůzka mezi vedením města a ředitelem Agentury. Město potvrdilo zájem na spolupráci s Agenturou. Městu byl zaslán dopis s návrhem na jmenování pracovní skupiny s konkrétním zadáním, tedy s výčtem návrhů na opatření, kterými se má pracovní skupina zabývat a dovést je k realizaci. Město oproti původnímu příslibu přesunulo projednávání z prosincového na lednový termín. Jednání se však dosud neuskutečnilo. V Rumburku starosta města obdržel opakovaně ze strany Agentury návrh na jmenování a svolání pracovní skupiny, k jejímu založení však doposud nedošlo. Se starostou Rumburku průběžně komunikuje také ředitel Agentury, přičemž je zdůrazňováno, že jmenování pracovní skupiny je předpokladem jakékoliv další efektivní činnost. Město ujišťuje o svém zájmu o spolupráci, pracovní skupina však dosud nebyla ustanovena. Po kratším kritickém období se podařilo navázat na spolupráci s představiteli města Šluknov v rámci městské pracovní skupiny a dovést k realizaci projekt na zaměstnanosti. Na výhrady ze strany měst reagovala Agentura zajištěním dodatečných zdrojů a zdvojením obsazení pozice lokální konzultantky. Nedostatečný zájem řada měst projevila i o státem dotovaná preventivní bezpečnostním opatření typu asistent prevence kriminality. Obce přitom přikládají větší význam změnám právních předpisů a rozpočtového určení daní, než změnám, které mohou ve spolupráci s dalšími aktéry provést na svém území. Větší součinnost s kroky jednotlivých rezortů by mohlo přinést zefektivnění činnosti Agentury pro sociální začleňování na místní úrovni.

Problémové okruhy

Zaměstnanost

Popis situace

V regionu je zaznamenávána dlouhodobě nadprůměrná míra nezaměstnanosti (cca 14%). KoP Rumburk a jeho pracoviště ve Varnsdorfu eviduje necelých 5000 UoZ.[6] Nadprůměrné je také procento lidí, kteří jsou bez zaměstnání dlouhodobě a mají nízkou kvalifikaci. V SVL se odhady míry nezaměstnanosti pohybují mezi 90 až 100 procenty.[7] V regionu je minimální nabídka pracovních míst pro nízkokvalifikované osoby. Řada uchazečů o zaměstnání je obtížně umístitelná na otevřeném trhu práce a v posledních letech byla jejich jediným zaměstnavatelem obec prostřednictvím VPP. Nízká průměrná mzda zhoršuje ekonomické postavení a solventnost střední třídy, což má negativní vliv na solidaritu a soudržnost s nezaměstnanými.

Provedená opatření

Při své návštěvě Šluknovska 19. 9. 2011 předseda vlády v doprovodu vládní zmocněnkyně pro lidská práva v Novém Boru zdůraznil potřebu navázání sociálních dávek na

[6] Podklady MPSV pro Evaluaci

[7] Studie dostupnosti krizového a nájemního bydlení *pro* nízkopříjmové skupiny obyvatel *v* obcích Šluknov, Rumburk, Varnsdorf a Krásná Lípa, http://kostka.krasnalipa.cz/gallery/1660/sluknovsko_rev_fin_%282%29.pdf

odvedenou práci a nutnost přijetí střednědobých a dlouhodobých opatření v podobě intenzivní sociální práce a preventivních programů. Zástupci MPSV včetně ministra ve sledovaném období několikrát jednali o řešení situace ve Šluknovském výběžku se zástupci ostatních rezortů, ÚP, kraje, měst a obcí.[8] Ministerstvo dále vypracovalo informační materiály o VPP, rekvalifikacích, VS a nepojistných soc. dávkách. Od 1. ledna 2012 vstoupily v platnost opatření v rámci sociální reformy – především nová definice institutu VS. Ve sledované oblasti vykonávalo v lednu 2012 VS cca 250 osob a v rámci celého Ústeckého kraje bylo uzavřeno 110 rámcových smluv s obcemi o umisťování nezaměstnaných v rámci VS.

Ve sledovaném období Úřady práce uplatňovaly standardní postupy v oblasti podpory zaměstnanosti. Kromě toho byl v rámci krátkodobých opatření posílen institut VPP o možnou podporu dalších 100 osob (celkem 300 míst v regionu). V oblasti nebyl realizován speciální projekt pro rekvalifikaci sociálně vyloučených.[9]

Starostové obcí upozornili na to, že podpora VPP na dobu 3 měsíců může mít na dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání v hmotné nouzi negativní dopad. Po skončení takto krátké doby podpory se pravděpodobně klienti znovu ocitnou v evidenci úřadu práce, avšak bez nároku na podporu v nezaměstnanosti (kvůli příliš krátké době pro opětovné získání nároku) a zároveň bez nároku na sociální dávky v hmotné nouzi, s ohledem na rozhodné období předchozích 3 měsíců, kdy byl klient „příliš bohatý“ na to, aby na dávku získal nárok. MPSV bylo dopisem předsedy vlády na tento problém upozorněno a následně bylo rozhodnuto o prodloužení doby podpory VPP na Šluknovsku i po začátku roku 2012.
V oblasti zaměstnanosti bylo Agenturou poskytováno projektové poradenství (spolupráce s žadatelem při přípravě projektu), zejména v souvislosti s vyhlášenými výzvami pro předkládání projektů v oblasti podpory aktivní politiky zaměstnanosti a integrace znevýhodněných osob na trh práce. Projekt komunitního centra Kostka v Krásné Lípě a projekt města Šluknov byly podpořeny, což bude mít pozitivní dopad na region v podobě motivace a rekvalifikace místních obyvatel a především vzniku dalších nejméně 40 pracovních míst.

V souvislosti s nepokoji v létě roku 2011 MPSV iniciovalo jednání, jehož se aktivně účastnila i Agentura s Místní akční skupinou Šluknovsko (MAS Šluknovsko), která právě o založení sociálního podniku projevila zájem. Agentura nabídla MAS Šluknovsko nejen obvyklé projektové poradenství k využití dotačních titulů, které aktuálně vypisovalo MPSV z prostředků strukturálních fondů EU, ale také finanční prostředky a odborné zaštítění k provedení průzkumu vhodných oblastí pro sociální podnikání na Šluknovsku a zjištění potenciálního zájmu obcí po využívání služeb budoucího sociálního podniku. Představa MAS Šluknovsko byla konkretizována do podoby služeb poskytovaných trvale obcím v oblasti péče o zeleň, veřejná prostranství a udržování obecního majetku. Jednání v této věci byla vedena mezi MAS Šluknovsko, MPSV, krajskou pobočkou ÚP ČR a Agenturou, přičemž k termínu předložení této zprávy se jako nejschůdnější možnost řešení ukázala spolupráce s ÚP ČR při organizaci veřejné služby a následné zapojení se do připravovaného regionálního individuálního projektu krajské pobočky Úřadu práce v Ústí nad Labem. Tato varianta, která je momentálně připravována, ovšem představuje jen parciálně řešení problému.

Agentura metodicky podpořila město Krásná Lípa při zavedení veřejné služby v roce 2011. Dále zajistila semináře pro pracovníky obcí i NNO zaměřené na možnosti čerpat fondy EU. Za podpory Agentury bylo v regionu zpracováno 6 projektových žádostí. Jeden projekt je v realizaci, dva projekty (Šluknov, Krásná Lípa) byly schváleny k podpoře a budou realizovány v roce 2012 – 2013 (vytvořeno 41 pracovních míst). V regionu byly realizovány semináře o sociálním podnikání, které představují příležitost k absorpci části pracovní síly regionu.

[8] Podklady MPSV pro Evaluaci
[9] Podklady MPSV pro Evaluaci

Doporučení

Vládou schválená Strategie boje proti sociálnímu vyloučení předpokládá, že rezort MPSV za spolugesce Agentury v průběhu roku 2013 vyhodnotí dopady aktuálně předložené „sociální reformy I“, a to v oblasti uplatnění principu bonifikací příjemce dávky vykonávajícího veřejnou službu. Bude rovněž vyhodnoceno využití nástrojů institutu zvláštního příjemce dávky, poukázek na odběr zboží/služeb a sociální karty. Pro návrh „sociální reformy II“ bude uplatněn princip, podle něhož musí být individuální sociální transfery v oblasti podpory bydlení alespoň částečně dostupné i těm lidem, kteří jsou v podnájemním vztahu a/nebo bez trvalého pobytu v místě, kde dočasně/dlouhodobě bydlí. Při výplatě sociálních transferů na bydlení by ovšem měly mít obce možnost podílet se na kontrole a přehledu o vývoji v oblasti bydlení v obci. Strategie rovněž předpokládá ve spolupráci s GŘ ÚP vytvoření modelu prostupného zaměstnávání, pilotáž v rámci individuálního projektu ESF, zachycení modelu do metodik GŘ ÚP pro kontaktní místa, vydání metodického doporučení MPSV/GŘ ÚP pro pracovníky kontaktních míst ÚP. MPSV zároveň předpokládá podporu vytváření lokálních sítí (tzv. paktů) zaměstnanosti, které budou propojovat klíčové aktéry podpory zaměstnanosti, a to zejména ÚP, NNO, zaměstnavatele, úřady obcí, školy a školská zařízení, atd. a společně plánovat a realizovat opatření a projekty na podporu zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti nezaměstnaných lidí.[10]

Situace na Šluknovsku ukazuje naléhavost tohoto úkolu a potřebu urychlení jeho naplňování. Je nutná větší podpora aktivní politiky zaměstnanosti, především vytváření nových pracovních míst ze strany státu jakožto potřebného stupně v rámci prostupného zaměstnávání vedoucímu na volný trh práce a také státní regionální (krajská) podpora a realizace sociálního podnikání. Funkčním modelem prostupného zaměstnávání by mělo být, že klient ÚP z řádně vykonávané veřejné služby postoupí na veřejně prospěšnou práci/podporované místo ze zdrojů ESF a následně na volný trh práce. Šance na návazné placené zaměstnání je v současné době jedinou pozitivní motivací uchazečů o zaměstnání pro vstup do výkonu veřejné služby. Dále by měl ÚP ČR zpracovat regionální projekt, zaměřený na skupinu obtížně umístitelných uchazečů o zaměstnání (ze SVL). Z dlouhodobého hlediska by zlepšení v oblasti zaměstnanosti mohla přinést státní podpora ve formě investičních pobídek, podpora podnikání a podpora vytváření pracovních míst (mimo VPP). Na úrovni měst střední a větší velikosti se pak v jiných částech republiky významně osvědčilo zavedení pravidla při zadávání veřejných zakázek ve formě povinnosti uchazeče o zakázku zaměstnat při její realizaci minimálně 10 % dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o práci z evidence ÚP.

Sociální oblast

Popis situace

Sledovaná oblast je strukturálně postižena chudobou. Je zde vypláceno významně nadprůměrné množství sociálních dávek.[11] Kromě toho je zde nedostatek sociálních služeb, jak co do jednotlivých typů tak i do kapacity.[12]

[10] Usnesení vlády č. 699 ze dne 21. září 2011 o Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období let 2011 až 2015

[11] Podklady MPSV pro Evaluaci

[12] Analýza migračních trendů na Šluknovsku, (Varnsdorf, Rumburk, Jiříkov, Krásná Lípa a Šluknov)

Provedená opatření

MPSV zadalo zakázku „Analýza dopadu balíčku úsporných opatření v sociální oblasti na obyvatele sociálně vyloučených lokalit“[13] a zmapovalo existující projekty IOP, OPLZZ Zaměstnanost a projekty financované ze státního rozpočtu v oblasti sociálních služeb.[14] Na dávkách Státní sociální podpory a dávkách hmotné nouze je vypláceno měsíčně:

Pracoviště SSP ÚP	Počet dávek SSP	Celkem vyplaceno	Počet dávek HN	Celkem vyplaceno
Šluknov	2425	5,3 mil. Kč	416	1,5 mil Kč
Rumburk	2988	7 mil. Kč	552	2,1 Kč
Varnsdorf	3181	7,3 mil. Kč	348	1,5 mil. Kč

Proběhla řada jednání mezi zástupci MAS Šluknovsko, MPSV, ÚP a Agenturou. Financování plánovaných aktivit v rámci MAS však zůstává nedořešeno.[15]

Kraj zadal zpracování studie Socioekonomická analýza Šluknovska[16] a jeho zástupci se účastnili řady jednání na místě s MPSV, ÚP, Agenturou, Sdružením pro rozvoj Šluknovska a dalšími institucemi a nevládními organizacemi. Průběžný monitoring situace prováděl člen Rady Ústeckého kraje Bc. Martin Klika a zpracovával informační zprávy.[17]

MPSV v prvním kole datačního řízení na podporu sociálních služeb na rok 2012 rozhodlo pro region Šluknovska o podpoře šesti sociálních služeb prevence terénního charakteru (terénní programy a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi) s vyčleněnou částkou 1 940 tis. Kč. MPSV dále podpořilo žádosti o dotace u tří nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v celkové částce 1 033 tis. Kč. Tři azylové domy a noclehárny byly podpořeny částkou 4 455 tis. Kč. Úhrnem bylo podpořeno 15 sociálních služeb prevence v celkové výši 8 478 tis. Kč. Ústecký kraj aktuálně připravuje individuální projekt k podání v rámci výzvy č. 5 OP LZZ, oblast podpory 3.1- Podpora sociální integrace a sociálních služeb. Projekt bude zaměřen na zajištění vybraných druhů služeb sociální prevence (azylové domy, nízkoprahová denní centra a sociálně terapeutické dílny) v letech 2013 – 2014. Zároveň je připravován záměr individuálního projektu kraje pro podání v rámci výzvy č. 15 OP LZZ oblast podpory 3.2 - Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit. Projekt bude zaměřen na zajištění sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi poskytovaných terénní i ambulantní formou.

Agentura zadala zpracování výzkumu „Analýza migračních trendů na Šluknovsku“[18], v jehož rámci mimo jiné byla zjištěna souvislost mezi vyplácením dávek v hmotné nouzi, zejména tzv. mimořádné okamžité pomoci, a migrací obyvatel v rámci regionu Šluknovska. Vyplácení, resp. nevyplácení dávek mělo přímý vliv na motivaci rodin k přestěhování do jiného města. Dalším významným zjištěním bylo, že region Šluknovska trpí nedostatkem sociálních služeb prevence, zejména služeb terénních programů a sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi.

[13] Dokument dosud nebyl zveřejněn
[14] Výsledek mapování nebyl zveřejněn
[15] Podklady MPSV pro Evaluaci
[16] Studie byla dokončena v lednu 2012 a byla zpracovateli k dispozici. Nebyla však oficiálně publikována
[17] Dokumenty nebyly publikovány
[18] Analýza byla dokončena k 20.3.2012 a představena vedení měst a obcí v regionu, zástupcům Ústeckého kraje a jednotlivých zainteresovaných rezortů, je k dispozici na http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-sluknovsko/analyza-migracnich-trendu-na-sluknovsku-kafkova-j-sokacova-l-szenassy-e-2012/download

Mezi obcemi na Šluknovsku panují značné rozdíly v podpoře zajištění sociálních služeb prevence, což se zřetelně odrazilo i na skladbě žádostí o dotace MPSV. Je zřejmé, že především Krásná Lípa a Česká Kamenice, které jsou lépe kapacitně vybaveny sociálními službami, výrazně lépe absorbují migrační vlny a sociální nepokoje. Naproti tomu zejména města Varnsdorf, Rumburk, Šluknov a Jiříkov nedokáží dlouhodobě zajistit dostatečnou síť sociálních služeb prevence (a zejména vedení města Rumburk se trvale staví k jejich zavádění negativně), což se zřetelně projevuje na špatném stavu místních sociálně vyloučených lokalit. Problémem však může být financování těchto služeb po ukončení individuálního projektu Ústeckého kraje zaměřeného na podporu sociálních služeb. Agentura proto poskytla MPSV podrobné informace o místním stavu sítě služeb prevence v porovnání s potřebami zjištěnými v terénu a doporučila podpořit vybrané služby ve druhém kolo dotačního řízení.

Agentura ve sledovaném období také podpořila obce i NNO při zřizování potřebných služeb a při zpracování žádostí o dotace. Agentura podpořila obce i NNO při zpracování investičních projektů do programu IOP 3. 1 b) investiční podpora příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit/komunit. Podány byly tři žádosti (rekonstrukce NZDM v České Kamenici, rekonstrukce CSI v Krásné Lípě a rekonstrukce azylového domu a zázemí pro terénní pracovníky v Rumburku, z toho jeden projekt je již v realizaci), dále se dokončuje příprava dalších dvou žádostí (rekonstrukce NZDM v Jiříkově a rekonstrukce zázemí sociální rehabilitace v Rumburku).

Z pohledu resortu zdravotnictví, resp. Krajské hygienické stanice Ústeckého kraje, nebyla v roce 2011 řešena mimořádná situace ve výskytu přenosných onemocnění ve vazbě na sociálně slabou populaci ve Šluknovském výběžku. S ohledem na aktivity a doporučení Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) k problematice zdraví romské populace byl v rámci prohloubení preventivní péče o zdraví osob ve vyloučených lokalitách přijat návrh provádět cílenou kontrolu proočkovanosti dětí ze sociálně slabých rodin v ubytovnách ve Šluknovském výběžku.

V roce 2012 byly provedeny dvě kontroly proočkovanosti, ve městech Varnsdorf - hotel Sport a ve Šluknově v ubytovně. Při kontrole očkovacích průkazů nebyly zjištěny závady, děti měly očkování odpovídající jejich věku. Pozitivním výstupem je, že se při kontrolách začaly budovat vzájemné kontakty mezi pracovníky hygienické stanice a osobami ze sociálně slabých skupin. Další kontroly jsou plánovány na druhou polovinu roku 2012. Velmi se také osvědčila přítomnost sociálních pracovníků místně příslušných obecných úřadů. Získané poznatky by měly být využity v prevenci a ochraně zdraví v rámci celé České republiky.

Doporučení

V rámci naplňování opatření Strategie boje proti sociálnímu vyloučení ustanovit nepodkročitelný standard sítě sociálních služeb v sociálně vyloučených lokalitách a regionech zatížených sociálním vyloučením a systematizovat dotace na podporu sociálních služeb tak, aby zaručovaly financování v nezbytném rozsahu dle identifikovaných potřeb v terénu.

V souladu se záměry transformace a sjednocení systému péče o ohrožené děti metodicky posílit výkon OSPOD, v souladu se Strategií boje proti sociálnímu vyloučení zvýšit kapacitu OSPOD v oblastech, kde se vyskytují sociálně vyloučené lokality. Na výkon sociálně-právní ochrany dětí poskytuje stát obcím s rozšířenou působností každoročně státní účelovou dotaci ze státního rozpočtu. Při určování výše dotace jednotlivým obcím vycházelo MPSV v roce 2006 pouze z jediného kritéria – podle počtu dětí v evidenci orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Přestože kraje dlouhodobě upozorňovaly, že je nutné při určování výše dotace na výkon SPOD, zohlednit i další kritéria (např. velikost správního obvodu, počet obcí v obvodu, zvýšený výskyt sociálně nežádoucích jevů atd.), tak k dnešnímu dni nedošlo ke změně výpočtu výše této dotace.

Obce s rozšířenou působností, tzv. „obce III. stupně“ mají zákonnou povinnost zajistit tento výkon státní správy, ale již není žádným normativem stanoveno, kolik „klientských rodin“ připadá na jednoho sociálního pracovníka OSPOD. Tzn., že záleží na uvážení dané obce, kolika pracovníky činnost OSPOD zajistí.

Sociálně vyloučené lokality byly MPSV navíc definovány prostřednictvím tzv. Gabalovy analýzy již v roce 2006. Od této doby došlo k navýšení lokalit, které lze označit jako sociálně vyloučené, ale nebyly „oficiálně“ takto označeny MPSV. Je žádoucí, aby MPSV nejdříve aktualizovalo seznam těchto lokalit a následně pak posílilo kapacitu OSPOD.
V rámci přípravy programového období 2014-2020 zajistit dostatečnou pozornost prioritě sociálního začleňování s důrazem na koordinované lokální intervence ve všech oblastech současně (služby, vzdělávání, zaměstnanost a bydlení).

Bydlení

Popis situace

Oblast Šluknovského výběžku se vyznačuje faktickým nedostatkem dostupných bytů pro určité skupiny obyvatel. Charakteristickým rysem trhu s bydlením na Šluknovsku je diskriminační přístup k Romům, neochota na straně většiny pronajímatelů poskytovat bydlení Romům a neochota sousedů žít s Romy. Prostředky vynaložené na ubytování romských rodin na soukromých, ale i městy provozovaných ubytovnách (hrazené především státem ze sociálních dávek) jsou často několikanásobně vyšší, než by rodina hradila ve standardním nájemním vztahu za ceny v regionu jinak obvyklé. Tyto faktory spolu s nekoncepční privatizací bytového fondu, stěhováním nízkopříjmových rodin za vhodnějším bydlením, dluhovou zátěží rodin či stěhování se za rodinou vedou k vnitrolokální a vnitroregionální migraci a ke vzniku a rozrůstání SVL.

Provedená opatření

MMR ve vazbě na situaci ve Šluknovském výběžku žádné cílené kroky a opatření přímo vztažená ke Šluknovsku nerealizovalo. Z programu Podpory bydlení pro rok 2012 byla v roce 2011 podána jedna žádost o výstavbu jednoho vstupního bytu v obci Horní Podluží. V oblasti koncepční MMR připravuje materiál, který bude předložen vládě a bude obsahovat rozpracování národních priorit (sociální začleňování bude jedním z témat) pro financování z Kohezní politiky EU v programovém období 2014 – 2020.

V rámci podpory obnovy a rozvoje venkova je jedním z pěti cílů podprogramu MMR „Program rozvoje venkova“ formou dotace podpořit zapojení romské komunity do života obce a společnosti. V rámci bezpečnostního výzkumu státní správy pak MMR v roce 2012 navrhlo MV výzkumný projekt „Regionální disparity a jejich vliv na bezpečnost občanů a kritických infrastruktur", který by se měl věnovat možnostem řešení průvodních jevů regionálních disparit. V rámci programu veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích pro potřeby státní správy "BETA" MMR v roce 2012 navrhlo 3 výzkumné projekty, které by se měly zabývat problematikou sociálního vyloučení některých skupin obyvatel. Patří k nim: „Výzkum regionů postižených snížením životní úrovně vedoucím k chudobě a možností zmírňování jejich následků“, „Zájmová diferenciace a soudržnost obyvatel obcí a měst“ a „Vliv regionálních disparit na bezpečnostní situaci. V připravované Strategii regionálního rozvoje České republiky pro období 2014 - 2020 se MMR v souvislosti s řešením regionálních disparit zabývá vytvářením vhodných podmínek pro sociální podnikání.

Jednotlivé obce nepodnikaly opatření v oblasti bydlení. Ústecký kraj bezúplatně převedl městu Rumburk budovu bývalého internátu, který by měl v budoucnu poskytovat krizové bydlení pro matky s dětmi a poskytování sociálních služeb. MPSV vypracovalo materiál Informace o problematice úhrad za ubytování na ubytovnách v rámci systému dávek pomoci v hmotné nouzi[19] a Statistické údaje o počtu vyplácených doplatků na bydlení včetně doplatků na bydlení poskytovaných při jiné než nájemní formě bydlení[20].

Problematiky bydlení nízkopříjmových rodin se dotkl jeden z bodů tzv. Šluknovského desatera, konkrétně požadavek „nastavení hygienických norem, stanovujících počet m^2 na jednu osobu v bytové jednotce, které zajistí důstojné bydlení všech občanů a zamezí jejich nekontrolovatelnému sestěhovávání“.[21] Záměr legislativní úpravy ovšem nenabízí řešení pro početné domácnosti v přeplněných bytech, ani pro ty, kteří se z důvodu absence vlastního bydlení ke svým příbuzným teprve chystají nastěhovat. Návrh by byl smysluplný, pokud by byl předložen současně s návrhem zákona o sociálním (podporovaném) bydlení (popř. úpravou některého ze stávajících zákonů, jež by ukládala obcím povinnost součinit při zajištění sociální (podporovaného) bydlení těm, kdo si je nejsou schopni zajistit na volném trhu sami). Nemají-li ale domácnosti žijící v přeplněných bytech jinou možnost, znamenalo by uvedení návrhu do praxe prohloubení sociálního vyloučení nemalé části populace.[22]

Určitou změnu ve vztahu k bydlení nízkopříjmových domácností žijících v předražených ubytovnách přinesla sociální reforma. Od 1. ledna 2012 došlo ke stanovení maximální možné výše vyplácených doplatků na bydlení v případech hodných zvláštního zřetele. V § 34, odstavci 1, písmenu c) zákona č. 366/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, se stanoví, že v případech užívání jiné než nájemní nebo vlastnické formy bydlení (tzn. v ubytovnách, popř. podnájmech) je možná úhrada nákladů na bydlení maximálně do výše normativních nákladů podle zákona o státní sociální podpoře. Změna, již přinesla citovaná novela zákona o pomoci v hmotné nouzi, není ovšem v daném případě dostatečná.

Například v ubytovnách provozovaných městem Varnsdorf platili dosud dospělí zhruba 3 000 Kč na osobu, děti polovinu. Čtyřčlenná rodina za jednu místnost o velikosti do deseti metrů čtverečních a za náklady na energie a další služby spojené s ubytováním v ubytovně (včetně použití společného vybavení ubytovny) vydala kolem 9 000 Kč. Po novelizaci zákona o pomoci v hmotné nouzi pronajímatel může přistoupit k dalšímu zdražení ubytování, protože normativní náklady (a tedy „strop“ pro výplatu doplatku na bydlení) pro čtyřčlennou domácnost ve městech s počtem obyvatel přes deset tisíc, činí 11 862 Kč. Jak ale ukazuje mapa nájemného Ministerstva pro místní rozvoj, místně obvyklé nájemné za standardní byt (tj. byt s vlastní kuchyní a příslušenstvím) střední velikosti (40 až 70 m^2) činilo na přelomu roku 3 036 – 3 354 Kč. Byť částka v mapě nájemného nezahrnuje náklady za energie a služby, ale jen tzv. čistý nájem, lze konstatovat, že i po novelizaci umožňuje zákon o pomoci v hmotné nouzi vlastníkům ubytoven inkasovat více než dvojnásobek částky, kterou

[19] Dokument nebyl zveřejněn a zpracovateli nebyl MPSV poskytnut s odkazem na jeho interní charakter

[20] Dokument nebyl zveřejněn

[21] Desatero formulovali starostové měst a obcí na Šluknovsku dne 2. září 2011. Později jeho požadavky převzala Hospodářská a sociální rada Ústeckého kraje, která je zveřejnila 21. listopadu 2011 pod názvem Návrh opatření k řešení sociální situace v ČR.

[22] Ochranu pronajímatelům proti „nekontrolovatelnému sestěhovávání“ poskytla novela Občanského zákoníků, která je v platnosti od 1. 11. 2011 (§ 689). Podle některých kritiků je sice uvedená novela nekonkrétní (nestanoví přesně, jak určit počet osob přiměřený konkrétní velikosti bytu, ani co jsou hygienicky vyhovující podmínky), podle odpovědi ministra zdravotnictví ČR Leoše Hegera na žádost místopředsedkyně vlády Karolíny Peake ze dne 30. 9. 2011 lze ale pro tyto účely využít existujících předpisů: vyhlášky č. 268/2009 o technických požadavcích na stavby a ČSN 73 4301 Obytné prostředí, kde jsou uvedeny požadavky na minimální plochy jednotlivých místností bytu dle jejich funkcí. Minimální plocha ložnice s 1 lůžkem je 8 m^2, se 2 lůžky 12 m^2. Dále je zde doporučeno, aby žádná obytná místnost nebyla určena pro spaní více než dvou osob. V bytě se třemi a více obytnými místnostmi nemá být ke spaní určen obývací pokoj a obytná kuchyně.

by lidé platili ve stejném městě za výrazně větší, kvalitnější a v neposlední řadě právně jistější bydlení.

Agentura vyjednávala s městem Rumburk o zřízení krizového bydlení (noclehárna, azylový dům pro matky s dětmi). Nabídnuta byla podpora při zpracování investičního projektu a přípravy žádosti o dotaci z IOP 3. 1 b) investiční podpora příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit/komunit. S městem Varnsdorf byly projednávány změny na ubytovnách města a byl připraven základní model prostupného bydlení. Žádná obec však neschválila systém prostupného bydlení a navrhované změny nastavených systémů. Za pomoci Agentury se žadateli (NNO) podařilo získat finanční prostředky na rekonstrukci azylového domu v Rumburku.

Doporučení

Vládou schválená Strategie boje proti sociálnímu vyloučení předpokládá, že rezorty MMR a MPSV za spolugesce Agentury a MV v průběhu roku 2013 předloží návrh legislativních změn směřujících k vyššímu zapojení obcí do zajišťování bytových potřeb obyvatel ohrožených sociálním vyloučením, připraví nástroje pro prevenci a řešení sociálního a prostorového vyloučení v oblasti bydlení, zajistí vázání podpůrných programů MMR, popř. SFRB zaměřených na sociální bydlení osob v bytové nouzi a nástrojů MPSV (sociální transfery, sociální služby) a cílenější směřování dotací z evropských strukturálních fondů do této oblasti a podporu NNO, popř. dalším poskytovatelům, při realizaci sociálního (prostupného) bydlení.[23]

MPSV připraví definici institutu tzv. bytové nouze a také nástroje, které by zvýšily kapacitu obcí řešit problémy bydlení, a posílily kontrolní mechanismy státu v této oblasti.[24]
Stát, kraj a obce by měly přistoupit k realizaci systémů prostupného sociálního bydlení. MMR by v rámci dotačního titulu Podpory bydlení mělo nastavit dostupnější podmínky pro podporu výstavby dostupného obecního bydlení včetně jeho udržitelnosti. V obcích by měly být rozšířeny opatření a sociální služby navázané na oblast bydlení (dluhové poradenství, terénní programy, SAS a azylové domy). Je vhodné přijmout opatření proti tzv. „dávkové“ migraci rodin, zejména upravit výši sociálních dávek souvisejících s bydlením, podle cen v místě obvyklých. Kraj by měl podporovat prostřednictvím sociálních služeb sociální bydlení a azylové bydlení.

Je nutno „zahrnout podporu bydlení mezi intervence v rámci přípravy rozvojových priorit ČR pro budoucí programové období 2014-2020“.[25]

Vzdělávání

Popis situace

Oblast Šluknovského výběžku je oblastí s mimořádně nízkým podílem vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva v ČR. Podíl VŠ vzdělaných ve výběžku dosahoval v roce 2001 při

[23] Usnesení vlády č. 699 ze dne 21. září 2011 o Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období let 2011 až 2015

[24] Usnesení vlády č.524 z 13.7. 2011 Koncepce bydlení ČR do roku 2020 v oblasti Zvýšení dostupnosti bydlení pro cílovou skupinu ukládá MMR a MPSV,aby připravila do června 2012 komplexní návrh řešení sociálního bydlení založený na využití institutu bytové nouze

[25] Usnesení vlády č.524 z 13.7. 2011 Koncepce státu v oblasti bydlení do roku 2020

sčítání lidu pouze 2,99 % (celostátní průměr 8,9%). V regionu žije vysoké procento osob se základním vzděláním nebo bez vzdělání.[26]

Provedená opatření

Ústecký kraj neinformoval o žádných provedených opatřeních ve sledovaném období. S představiteli kraje na místě v průběhu září a října jednali zástupci 27 odboru MŠMT. V dotačním programu MŠMT „Podpora integrace romské komunity" pak kraj svým pozitivním vyjádřením na počátku roku 2012 podpořil projekty celkové výši 1.670.260,-Kč. V oblasti úpravy právních předpisů v září 2011 vešly v platnost novelizované vyhlášky MŠMT č. 72 a 73 z roku 2005 Sb., které mají zefektivnit oblast speciálního a inkluzívního vzdělávání, a to zejména v oblasti vzdělávání dětí v Základních školách praktických (zpřísnění a ztransparentnění podmínek pro přijímání žáků do těchto škol, součinnost s poradenským systémem, informované souhlasy rodičů apod.). V oblasti vzdělávání dále Agentura motivuje a pomáhá se zajištěním financování NNO, které se zaměřují na předškolní přípravu dětí ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí, které nedochází pravidelně do MŠ. Dva investiční projekty jsou zaměřeny na zajištění služeb pro děti a mládež. Agentura dojednala propojení jedné ze škol s CPIV. V přípravě je projektová žádost v rámci OP vzdělávání pro konkurenceschopnost, kterou za podpory Agentury podala Oblastní charita na otevření předškolní přípravy ve Šluknově.

Doporučení

Vládou schválená Strategie boje proti sociálnímu vyloučení předpokládá, že rezort MŠMT za spolugesce Agentury v průběhu roku 2013 provede celou řadu zásadních opatření směřujících k podpoře škol, ve kterých se vzdělávají děti se speciálními vzdělávacími potřebami, vč. dětí se sociálním znevýhodněním. Mj. jde zejména o dočasné zavedení normativu na žáka se sociálním znevýhodněním, zpracování katalogu podpůrných a vyrovnávacích opatření pro všechny děti se speciálními vzdělávacími potřebami a jeho navázání na financování základních škol.[27] MŠMT připravuje reformu financování regionálního školství, která zohledňuje situace ve školách, v nichž se vzdělávají větší počty dětí se speciálním vzdělávacími potřebami.

Zásadní roli hraje rozhodnutí kraje o podpoře asistentů pedagoga ve školách, které o ně žádají v rámci programu MŠMT.

V rámci přípravy programového období 2014-2020 je třeba zajistit dostatečnou pozornost prioritě inkluzivního vzdělávání s důrazem na koordinované lokální intervence ve všech oblastech současně (vzdělávání, zaměstnanost a bydlení). MŠMT by mělo do oblasti Šluknovska napřít své rozvojové programy a aktivně je nabízet místním školám. Měly by být připraveny programy podpory mateřských škol, které by umožnili účast dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí v tomto typu zařízení. Stát i kraj by měl připravit opatření směřující k podpoře žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí ve studiu na středních školách a učilištích.

[26] Strategický plán lokality Šluknovsko 2010

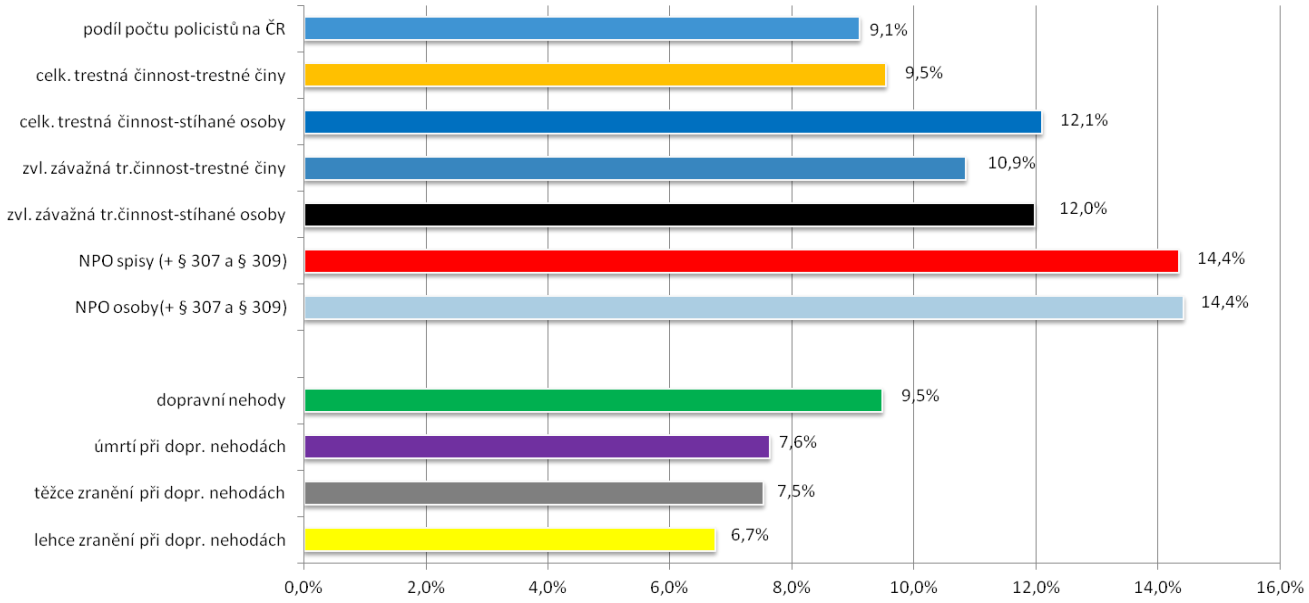
[27] Usnesení vlády č. 699 ze dne 21. září 2011 o Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období let 2011 až 2015

Bezpečnost

Popis situace

V druhé polovině roku 2010 a v roce 2011 zaznamenala Policie ČR zvýšený nápad trestné činnost a přestupků. Nárůst byl evidován zvláště u drobných krádeží a vloupání. Na nárůst drobné (krádeže poklopů kanálových šachet a barevného kovu) i drogové kriminality a přestupků opakovaně poukazovali ve svých dopisech členům vlády i starostové ze Sdružení pro rozvoj Šluknovska (12.8.2011, 30.8.2011, 22.11.2011). Zástupci obcí a veřejnost také od jara 2011 se znepokojením reagovali na zprávy o plánovaném snížení počtu policistů v regionu. Šetření a analýzy Agentury pak poukazují na malou efektivitu obvodních oddělení PČR v období před vznikem společenského napětí. Zhoršování bezpečnostní situace a pokles pocitu bezpečí pak byl jednou z hlavních příčin narušení soužití mezi většinovou populací a obyvateli SVL a Romy. Napětí se začalo ještě dále vyhrocovat od poloviny srpna po násilném incidentu v baru v Novém Boru (7.8.2011). V následné sérii protestních akcí došlo k zapojení pravicových extremistů, násilným střetům s policií a nenávistným výpadům především proti místním Romům. Při své návštěvě Šluknovska 19. 9. 2011 předseda vlády v doprovodu vládní zmocněnkyně pro lidská práva v Novém Boru ocenil přístup zdejších občanů, že se nepřidali na stranu pravicových extremistů. V druhé polovině září pak začaly protesty postupně slábnout. Podle stanoviska MV je situace momentálně stabilizovaná, podle poznatků Agentury ovšem může eskalovat v důsledku neřešených sociálních problémů, dopadů soc. reformy a sklonům některých místních politiků využívat populistická a diskriminační prohlášení a opatření v souvislosti s blížícími se krajskými volbami. Trvá snížený pocit bezpečí místních obyvatel.

Podíl KŘP – Ústí na ČR v roce 2011[28]

[28] Data v tabulkách vycházejí z údajů KŘP Ústí nad Labem

Personální vývoj Krajského ředitelství Policie ČR

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Početní stav	4247	4231	4594	3315	3301	3128
Příslušníků ve výkonu	3778	3795	4147	2968	2970	2817

Pozn. V roce 2010 došlo k oddělení Libereckého kraje

Zatížení policistů trestnou činností - Děčín

OOP	Nápad tr. činnosti (2011)	Průměrný měsíční nápad na policistu
Benešov n. P	199	1,11
Č. Kamenice	240	1,43
Děčín	1660	3,64
Krásná Lípa	236	1,31
Hřensko	155	0,99
Rumburk	686	2,04
Šluknov	303	1,80
Varnsdorf	688	2,05
Velký Šenov	201	1,20
Celkem	4368	2,03

Přehled protestních akcí:[29]
19.8. Varnsdorf – Akce ohlášená L. Kohoutem a následně zrušená v reakci na zhoršující se bezpečnostní situaci na Šluknovsku, účast cca 100 – 150 osob
26.8. Varnsdorf – shromáždění za účasti asi 200 osob včetně místních PEX
26.8. Rumburk – shromáždění iniciativy Občanský odpor Rumburk za účasti 1200 – 1500 osob včetně desítek PEX. Snahy o vyprovokování incidentu před obydlím rodiny Romů. Při zákroku proti 200 hlavému davu použity donucovací prostředky. 5 osob zadrženo pro podezření z protiprávního jednání a 2 osoby ustanoveny pro podezření z trestné činnosti. Nasazeno 295 policistů. Zajištěny sekera, mačeta, obušek, baseballová pálka a vzduchovka.
2.9. Varnsdorf – Akce svolaná Svobodnou mládeží (PEX). Účast asi 500 – 600 osob a v následném průvodu vyvolaném výzvou Lukáše Kohouta asi 300 osob, které se vydaly k ubytovně Sport obývané Romy. Svolavatel zajištěn pro podezření z přestupku proti shromažďovacímu zákonu, jedna oso ba realizována pro přestupek proti zákonu o zbraních a střelivu. Nasazeno 348 policistů.
3.9. Varnsdorf – Akce za účasti 1000 – 1500 osob (až 150 PEX). 8 osob zajištěno pro přestupky, 4 osoby pro trestné činy (násilí proti úřední osobě, poškozování cizí věci a TČ s rasovým podtextem). Nasazeno 388 policistů. Zadrženy násady, sekera, mačeta, pořízek a baseballová pálka.
9.9. Varnsdorf – Shromáždění „Pochod městem za nižší kriminalitu“ o cca 200 – 300 účastnících. Poškozeno služební vozidlo. Nasazeno 250 policistů, zajištěny 3 osoby a jedna předvedena. Donucovací prostředky byly použity vůči cca 50 osobám.

[29] Údaje vycházejí z podkladů dodaných MV

10.9. Varnsdorf – Shromáždění a nepovolený pochod DSSS s účastí až 1500 osob (asi 400 PEX). Pokusy o proniknutí k ubytovně obývané Romy, útoky na zasahující policisty. Celkem zadrženo 35 osob převážně pro spáchání přestupku. Zraněni 3 policisté, Zadrženy baseballové pálky, el. paralyzér, nože, kladivo, tyče, topůrko apod. Nasazeno 400 policistů.
10.9. Rumburk – Shromáždění iniciativy Násilí není řešení o cca 70 – 100 osobách.
10.9. Rumburk – Shromáždění DSSS o cca 300 osobách.
12.9. Varnsdorf – Demonstrace proti policejnímu násilí s účastí cca 150 osob. Nasazeno 260 policistů.
17.9. Varnsdorf – Shromáždění ohlášené L. Zenkerovou a L. Kohoutem s účastí 400 – 600 osob (cca 100 PEX). Následný průvod k ubytovnám Sport a na ulici T.G.M. 15 předvedeno, 2 osoby zadrženy. Zajištěny nůž a sekyra. Nasazeno 565 policistů.
24.9. Varnsdorf – Shromáždění a následný pochod 250 – 300 osob (15 – 20 PEX). Nasazeno 500 policistů.
24.9. Rumburk – Shromáždění organizované Občanským odporem Rumburk zrušeno. Nasazeno 134 policistů.
2.10. Rumburk - Shromáždění svolávané L. Kohoutem za účasti 20 – 30 osob. Nasazeno 255 policistů.
2.10. Varnsdorf – Shromáždění svolávané L. Kohoutem s účastí cca 200 osob. Nasazeno 255 policistů.

Provedená opatření

Během protestu 3.9. ve Varnsdorfu Policie ČR zadržela 8 osob pro přestupky a 4 pro různé trestné činy, Během shromáždění a střetu 10.9. ve Varnsdorfu Policie zadržela 35 osob pro přestupek, 3 pro tr. čin podpory propagace a násilí vůči úřední osobě. Do masivních policejních opatření byly postupně nasazeny Antikonfliktní týmy KŘP ÚL, Speciální pořádkové jednotky z Prahy, Brna a Ostravy a ÚOOZ (včetně Národního kontaktního bodu pro terorismus). Speciální pořádkové jednotky posílily kontrolu oblastí obývaných Romy, heren, nočních podniků. Byla zřízena speciální protidrogová skupina SOUMRAK, které se podařilo realizovat 7 pachatelů. Na místě také působili zástupci Sdružení pro probaci a mediaci v justici ČR. I když výše uvedená policejní opatření přispěla podle MV k dočasné stabilizaci situace, nedošlo ke snížení majetkové a násilné trestné činnosti, a poněkud pokleslo jen drobné pouliční delikventní jednání. Novou Stálou pořádkovou jednotku zřídilo Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje. Zajišťuje ji materiálně i personálně. Jednotka sídlí v Ústí nad Labem v detašovaném pracovišti Boštětice, vznikla k 1. květnu 2012. V současnosti má 50 členů. Prvních příslušníci SPJ posilují na Šluknovsku přímý výkon služby. Do konce roku 2012 má mít SPJ 100 členů. V roce 2013 se má počet ustálit na 170 (alespoň tolik je vyčleněno tabulek). Do budoucna se SPJ nebude zaměřovat jen na Šluknovsko, ale i další lokality, bude se věnovat i zvládání extremistických shromáždění, či rizikových sportovních utkání

Na základě signálů od manažerů prevence kriminality krajských úřadů a PČR vyhlásilo MV již v červenci 2011 výzvu k řešení bezpečnostní situace v obcích, v nichž jsou sociálně vyloučené lokality, s možností realizovat preventivní opatření v rámci programu Úsvit. Zástupci MV včetně ministra Jana Kubiceho uskutečnili od 15. srpna řadu návštěv na místě a jednali ze zástupci rezortů, kraje, obcí a nevládních organizací. MV pověřilo za rezort koordinací aktivit ve Šluknovském výběžku ředitelku odboru prevence kriminality Mgr. Jitku Gjuričovou. Zástupci MV nabídli zástupcům obcí školení, metodickou pomoc (při přípravě obecně závazných vyhlášek, řešení extremistických shromážděních) a zapojení do Programu prevence kriminality a extremismu - Úsvit. V listopadu zveřejnilo MV internetový rozcestník pro zástupce samospráv k otázkám SVL.

V září 2011 bylo rozhodnuto v rámci programu Úsvit o podpoře jednoho asistenta prevence kriminality ve Šluknově, a kamerového systému v Rumburku.[30]

Z jednání zmocněnkyně vlády pro lidská práva Mgr. Moniky Šimůnkové, MV a PČR vyplynula v září 2011 potřebnost zřízení „akčních týmů" za účasti zástupců Rumburku, Šluknova a Varnsdorfu, které by koordinovaly postup v otázkách bezpečnosti v místech SVL. Akční tým dočasně fungoval pouze ve Varnsdorfu, v žádné z obcí však nebylo jeho založení schváleno Radou ani Zastupitelstvem města (obce).

Město Varnsdorf zřídilo po jednání s PČR v sociálně vyloučené lokalitě služebnu, která měla být společně užívána MP a PČR.

Krajský manažer prevence kriminality se vyjadřoval k žádostem obcí o zařazení do Programu prevence kriminality a extremismu – Úsvit 2011. Návrh legislativních opatření označovaných jako Ústecký balíček, které kraj inicioval v roce 2009, vláda 19. 10. 2011 zamítla.

Agentura podporovala obce při financování a realizaci neinvestičních programů prevence kriminality. V Krásné Lípě poskytla informace o výzvě, podpořila obec při zpracování žádosti, ve Šluknově poskytla informace o výzvě v 2011, podpořila město při zpracování žádosti a přípravě plánu prevence kriminality.

Doporučení

Dosavadní postup, jednání zainteresovaných složek a vývoj v bezpečnostní oblasti ukazuje na nutnost aktivizace místní složky policie, posílení spolupráce mezi PČR a samosprávou, zavedení rotace nižšího a středního managementu PČR na obvodních odděleních, posílení počtu policistů na jednotlivých odděleních a proškolení policistů k otázkám SVL a s nimi spojených bezpečnostních problémů. PČR by měla v rozšířené míře uplatňovat v regionu tzv. Community policing[31]. Fungování protidrogových týmů policie by mělo být v regionu soustavné a dlouhodobé. Nedostatečná koordinace a spolupráce mezi ústředními orgány, PČR a krajskými a obecními orgány vyžaduje zpřesnění zákonného vymezení odpovědnosti kraje a obcí za záležitosti prevence kriminality. MV by mělo motivovat obce k uzavírání koordinačních dohod s PČR. Ministerstvo financí by mělo připravit právní úpravu, která usnadní obcím omezení počtu heren na jejich území.Obce by měly více využívat již existující právní úpravy a omezit počet výherních hracích přístrojů a jiných hracích technických zařízení na svém území.

[30] Podklad MV pro Evaluaci

[31] Community policing vychází z principů vstřícného a spolupracujícího přístupu policie k veřejnosti. Obyvatelé by měli být nejen informováni, ale přímo zapojováni do řešení otázek bezpečnosti a veřejného pořádku v obci. V okrsku by měli vykonávat především pěší hlídky a policisté, které občané osobně znají. Policisté by své partnery měli vést ke společnému řešení trestné činnosti a současně usilovat o eliminaci příčin jejího výskytu (prevence předchází represi). Policie by měla pravidelně informovat veřejnost o bezpečnostní situaci a při plánování své činnosti brát pravidelně v úvahu potřeby a očekávání občanů vyjádřené pravidelnými průzkumy spokojenosti.